

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-22>

УДК 331.56

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ НА СТАН БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

SOCIO-ECONOMIC CONSEQUENCES OF THE INFLUENCE OF THE PANDEMIC ON THE UNEMPLOYMENT STATE IN UKRAINE

Даниліна Світлана Олексіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2814-6434>

Коцюрубенко Ганна Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9604-5083>

Шикіна Ольга Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-3367>

Danilyna Svetlana, Kotsiurubenko Ganna, Shykina Olga
Odesa National Economic University

Стаття присвячена актуальним питанням визначення соціально економічних наслідків впливу пандемії на безробіття в Україні. Проаналізовано динаміку безробіття в Україні та його вплив на економічне становище держави. Досліджено динаміку молодіжного безробіття в Україні у порівнянні з країнами ЄС та чинники, що на неї впливають. Окреслено ступінь впливу пандемії на безробіття, в тому числі в регіональному розрізі. В ході дослідження встановлено, що пандемія – це екзогенна причина виникнення безробіття, яка призводить до значних економічних і соціальних втрат: недовироблена продукція, скорочення податкових надходжень, зменшення купівельної спроможності, зниження рівня життя, підвищення значного навантаження на працюючих осіб та інші. Безробіття призводить до того, що населення шукає гідну оплату і умови праці і виїжджає за кордон, що посилює економічну та соціальну кризу в Україні та призводить до закриття вітчизняних підприємств.

Ключові слова: безробіття, пандемія, молодіжне безробіття, регіональне безробіття.

Статья посвящена актуальным вопросам определения социально-экономических последствий воздействия пандемии на безработицу в Украине. Проанализирована динамика безработицы в Украине и ее влияние на экономическое положение государства. Исследована динамика молодежной безработицы в Украине по сравнению со странами ЕС и факторы, которые на нее влияют. Определена степень влияния пандемии на безработицу, в том числе в региональном разрезе. В ходе исследования установлено, что пандемия – это экзогенная причина возникновения безработицы, которая приводит к значительным экономическим и социальным потерям: произведенная продукция, сокращение налоговых поступлений, уменьшение покупательной способности, снижение уровня жизни, значительное увеличение нагрузки на работающих лиц и другие. Безработица приводит к тому, что население ищет достойную оплату и условия труда и выезжает за границу, а это, в свою очередь, усиливает экономический и социальный кризис в Украине и приводит к закрытию отечественных предприятий.

Ключевые слова: безработица, пандемия, молодежная безработица, региональная безработица.

The article is devoted to topical issues of determining the socio-economic consequences of the impact of the pandemic on unemployment in Ukraine. The dynamics of unemployment in Ukraine and its impact on the economic situation of the state are analyzed. The dynamics of youth unemployment in Ukraine in comparison with the EU countries and the factors that affect it have been investigated. The degree of influence of the pandemic on unem-

ployment has been determined, including in the regional context. The study found that a pandemic is an exogenous cause of unemployment, which leads to significant economic and social losses: non-produced products, reduced tax revenues, reduced purchasing power, reduced living standards, a significant increase in the burden on working people, and others. The aim of the article is to study unemployment as a socio-economic problem of the population of Ukraine, as well as the degree of impact of the pandemic on unemployment in Ukraine. The object of the research is unemployment in Ukraine and the state employment policy on the way to overcoming it. The subject of the research is a set of theoretical aspects of the impact of the pandemic on unemployment in Ukraine and the formation of proposals on ways to reduce it. The methodological basis of the study is the dialectical method as a general way of scientific knowledge of socio-economic phenomena and processes. Methods of comparison, analysis and synthesis were used to analyze unemployment as a socio-economic phenomenon. The theoretical positions and conclusions put forward in the article are substantiated on the basis of the principles of dialectical logic. Along with the theoretical article uses quantitative analysis of materials. The graphical analysis compares the actual data in the tables, graphs and figures and on this basis makes practical conclusions and suggestions on how to overcome the impact of the pandemic on unemployment in Ukraine. Based on the results of the study of unemployment trends, specific, substantiated conclusions were developed and proposals were made on ways to overcome unemployment in Ukraine, as well as on the creation and preservation of jobs.

Keywords: unemployment, pandemic, youth unemployment, regional unemployment.

Постановка проблеми. Однією з головних проблем розвитку економіки України є підвищення добробуту населення і зменшення рівня безробіття. Безробіття, як гостра соціально-економічна проблема, має безліч негативних наслідків, серед яких: відплив умів за кордон, зменшення купівельної спроможності громадян, зменшення рівня інвестицій і інновацій та інші. Глобальна економічна криза вплинула і на українську економіку, що відбилося на зменшенні чисельності підприємств і, в свою чергу, кількості робочих місць. На тлі посилення економічної та соціальної кризи в Україні погіршилась і загострилась проблема безробіття. Населення масово виїжджає на заробітки за кордон, тому що не може знайти робочих місць, гідної оплати і умов праці в Україні. Крім цього, криза і пандемія вплинули на закриття багатьох приватних підприємств і фірм, що ще більше загострило цю проблему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми безробіття в умовах кризи та пандемії розглядалися у працях вітчизняних науковців таких, як: С.І. Бандура, В.В. Близнюк, Д.П. Богиня, І.К. Бондар, Е.М. Лібанова, Ю.М. Маршавіна, В.В. Онокієнко, В.М. Петюх та багато інших. Проблема молодіжного безробіття присвячені наукові праці: Корчун М., Колешні Л., Онікієнка В., Хмелярчук М. та інших.

Різноманітні підходи до зниження рівня безробіття на тлі кризи і пандемії проаналізовані у працях таких зарубіжних вчених: Дж. Кейнса, Ф. Кене, Т. Мальтуса, К. Маркса, А. Маршала, А. Оукена, А. Пігу, Д. Рікардо, А. Сміта, Г. Стендінга, М. Фрідмена, та інших.

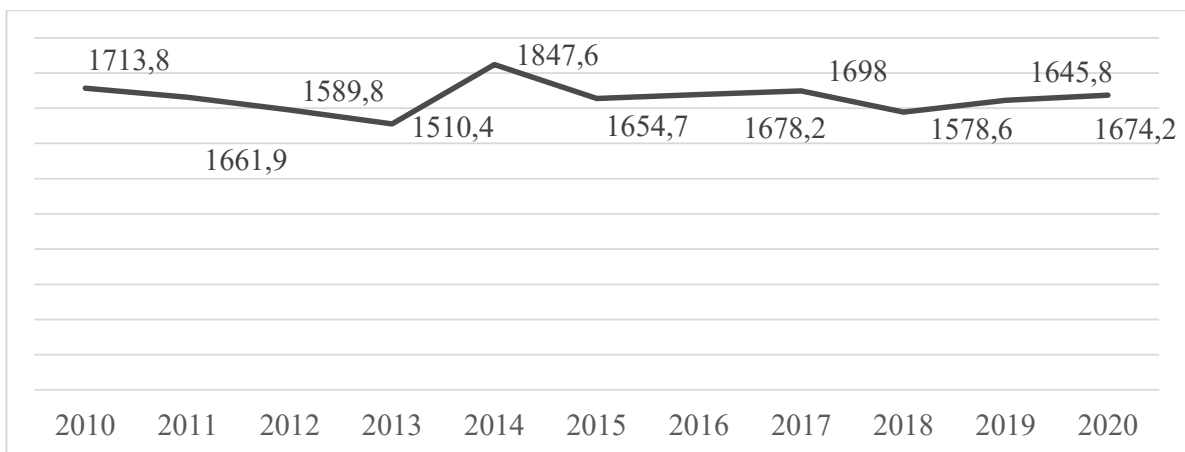
Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження соціально-економічних наслідків впливу пандемії на стан безробіття, у тому числі молодіжного, в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні 10 років, відповідно до статистичних даних, спостерігається тенденція до збільшення кількості безробітних в Україні (рис. 1).

Проаналізувавши рисунок, можна зробити висновок про те, що з 2010 по 2020 роки немає чіткої тенденції до різкого зростання або зменшення кількості безробітних в Україні. Так, найбільша кількість безробітних за досліджуваний період було зафіксовано у 2014 році і становила 1847,6 тис. осіб. За період, який передував пандемії, найбільша кількість безробітних була у 2017 році – 1698 тис. осіб, що, найімовірніше, було викликано фінансово-економічною кризою 2017–2018 років. За підсумками I кварталу поточного року рівень безробіття становив 10,5%, що є найвищим показником з 2017 року.

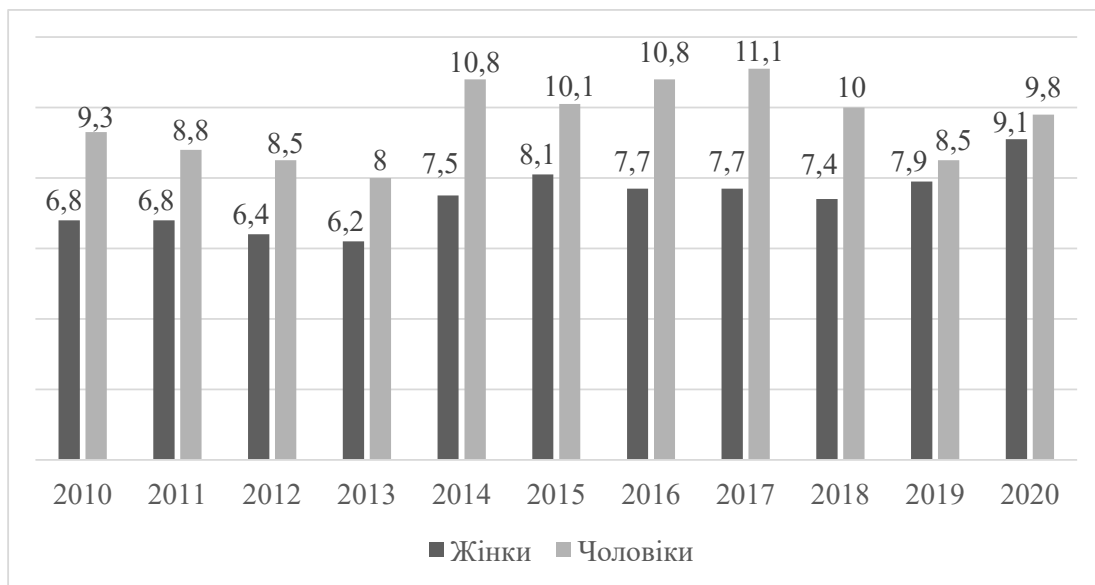
Далі розглянемо рівень безробіття окремо серед жінок та чоловіків у період з 2010 по 2020 рр. (рис. 2).

З рисунку видно, що найбільший рівень безробіття спостерігається серед чоловіків. Дуже чітко прослідковується циклічність зміни рівня безробіття серед чоловіків – з 2010 по 2013 рр. відбувався спад рівня безробіття серед чоловіків, з 2014 по 2018 рр. показники рівня безробіття серед чоловіків перевищували 10% річних (найбільший показник у 2017 році – 11,1%), 2019–2020 рр. спостерігається невеличке падіння рівня безробіття серед чоловіків та намічається тенденція до зростання. Серед жінок рівень безробіття менший ніж у чоловіків, але також прослідковується циклічність зміни рівня безробіття по рокам (найбільший показник у 2015 році – 8,1% та різке збільшення у 2020 році – 9,1%).

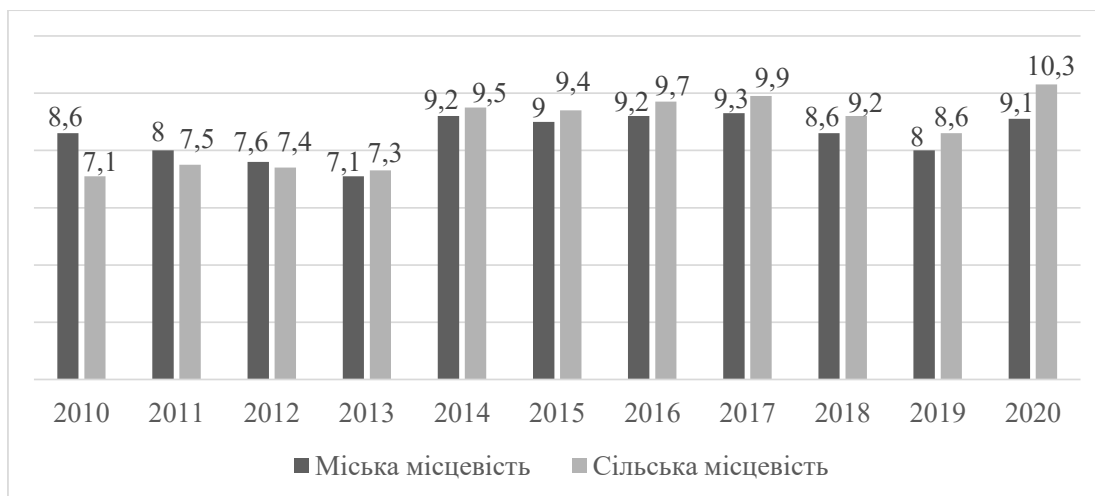
Рис. 1. Динаміка кількості безробітних у віці 17-70 років, 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [1]

Рис. 2. Рівень безробіття серед жінок та чоловіків, 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [1]

Рис. 3. Рівень безробіття у місті та сільській місцевості, 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [1]

Далі розглянемо динаміку рівня безробіття у місті та сільській місцевості (рис. 3).

З рисунку видно, що рівень безробіття у місті та сільській місцевості з 2010 по 2020 роки був майже однаковий. Причому спочатку, з 2010 по 2012 роки рівень безробіття у місті був дещо вищим ніж в сільській місцевості. З 2013 по 2020 роки ситуація змінилась та почав збільшуватися рівень безробіття у сільській місцевості у порівнянні з містом (найбільший показник у 2020 році – 10,3%). Це говорить про те, що, нажаль, пандемія та економічна криза, в першу чергу, вплинули на збільшення кількості безробітних у сільській місцевості.

Економічно активне населення України, у віці 15-70 років, у 2019 році становило 17955,1 тис. осіб, причому більша частина з них – 52,8% – припадала на чоловіків, а 47,2% – на жінок. Якщо проаналізувати економічно активне населення в розрізі міських і сільських жителів, то в місті на їх частку припадає 68,5%, а в сільській місцевості – 31,5% [1].

В Україні у 2019 році рівень економічної активності складав 62,2% у віці 15-70 років, 71,1% – громадян працездатного віку. Чисельність економічно-неактивного населення у віці 15-70 років складала 10,9 млн. осіб та у працездатному віці – 7,02 млн. чоловік. Рівень економічно неактивного населення складав за цими групами відповідно – 37,8% та 28,9%. При цьому, найбільший рівень не активності спостерігався серед жінок – 44,1%, тоді як серед чоловіків він становив – 30,9%. Цей же показник в межах жителів міста і сільської місцевості склав: серед жителів сільської місцевості – 39,1% та 37,2% – серед міських жителів.

В даний час, рівень економічної активності в Україні – 62,2%, що на порядок вище ніж, наприклад, в країнах ЄС, де він становить – 57,9%. Але, в той же час, рівень економічної активності в Україні значно нижче, ніж в таких країнах як Великобританія – 78,4%, Данія – 70%, Швеція – 65,8% [2].

Далі треба звернути увагу на проміжок часу, якій втрачають на пошук роботи в Україні та середню тривалість пошуку роботи з 2010 по 2020 роки (рис. 4).

Якщо проаналізувати статистичні дані, то сьогодні в Україні середня тривалість безробіття знизилась на 1 місяць та складає 12 місяців, а середня тривалість пошуку роботи залишається майже стабільною – 6 місяців у 2020 році. Слід відмітити, що найнижчий показник спостерігався у 2014 р. – лише 5 місяців.

Вагоме перевищення пропозиції робочої сили, яке існує сьогодні в Україні призводить до того, що зростає кількість «хронічного безробіття», тобто тих, хто не може отримати роботу більше ніж протягом одного року [4, с. 755].

За причинами незайнятості у 2020 р. найбільшу питому вагу складають: вивільнені з економічних причин – 22,9% та звільнені за власним бажанням, за угодою сторін – 34,1%.

За професійними групами кількість безробітних в Україні має суттєві розбіжності (табл. 1).

Із 338,2 тис. зареєстрованих безробітних у 2019 році на першому місці по чисельності були робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування та машин – 59,9 тис. осіб, на

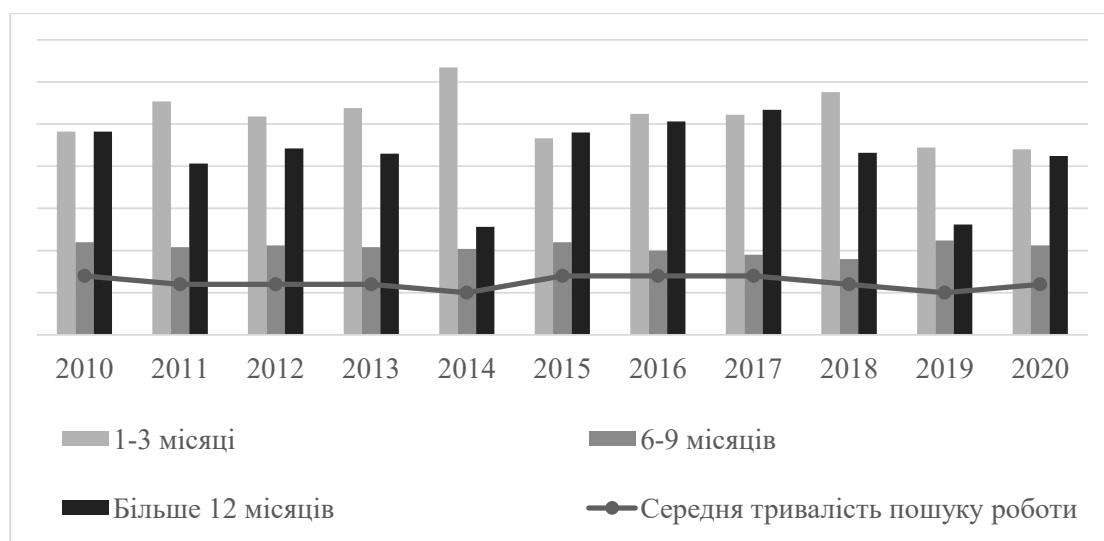

Рис. 4. Тривалість пошуку роботи, 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [3]

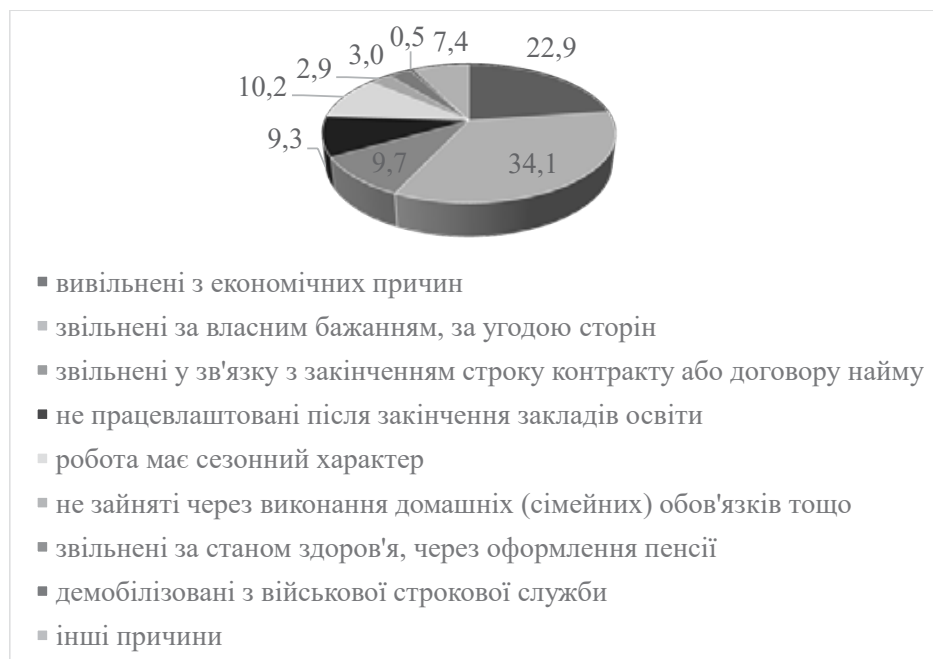

Рис. 5. Рівень безробіття за причинами незайнятості, 2020 р.

Джерело: сформовано за даними [1]

другому місці – працівники сфери торгівлі та послуг – 51,1 тис. осіб та найпростіші професії – 51 тис. осіб. Серед технічних службовців та кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства була зафіксована найменша чисельність зареєстрованих безробітних – 19,3 тис. осіб. Дуже цікаво, що по всім про-

фесійним групам чисельність зареєстрованих безробітних є меншою ніж за аналогічний період, наприклад, 2014 року.

Співвідношення офіційно зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць у 2019 році було 60 осіб, що є достатньо високим у порівнянні з минулими роками. Розглядаючи розподіл між професійними групами,

Таблиця 1

Кількість зареєстрованих безробітних за професійними групами, 2013–2019 рр., тис. осіб

Професійні групи	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	51,6	58,9	67,1	64,5	50,3	47,7	47,3
професіонали	42,6	48,6	43	33,2	29,5	29,8	29
фахівці	46,7	50,6	49,3	36,6	32,4	32,2	32,5
технічні службовці	27	29,2	30,2	20,4	18,9	19,4	19,3
працівники сфери торгівлі та послуг	72	73,9	73,8	54,9	52,5	49,5	51,1
кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	23,3	24,4	24,3	21,7	20,3	19,2	19,3
кваліфіковані робітники з інструментом	56,5	58,9	48,9	35,9	31,5	29,4	31,3
робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	94,4	94,3	82,4	70,4	67,4	66,1	59,9
найпростіші професії (у т.ч. особи без професії)	73,6	73,4	71,8	53,2	51,6	48,4	51

Джерело: сформовано за даними [3]

можемо констатувати, що найбільша кількість безробітних на 1 робоче місце, а саме 10 осіб – приходилась на групу «законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів (управителів)», а найменша кількість – 2 особи на 1 робоче місце – на групу «кваліфікованих робітників з інструментом». Це може відобразити загальну тенденцію до перенасичення окремо взятих груп наявною пропозицією з боку ринку праці.

Важливо відмітити, що дані не враховують той факт, що за останній час 7 мільйонів українців було вимушено виїхати за кордон у пошуках робочих місць. Серед країн реципієнтів ринку української низькооплачуваної праці назвемо Польщу (36%), Росію (25%), Німеччину та Чехію (по 5%), Італію (3%), решта в інших країнах [5]. Так, суттєва частина населення знаходиться у стані вимушеної неповної зайнятості через політичні події, епідемію Covid-19 та інші обставини. Кількість працюючих з неповним робочим тижнем (днем) перевищує 2 мільйони осіб [6, с. 111].

За даними Міжнародної організації праці кількість безробітних у віці від 15 до 24 років складає приблизно 74,5 млн. осіб. Показник глобального безробіття молоді складає 13,1%, що на 1,2% більше ніж у 2009 році, а у порівнянні з аналогічним показником серед дорослих безробіття молоді майже втричі більше. Згідно даним Світового банку, рівень безробіття у світі серед молоді збільшився на 0,7% у 2019 році у порівнянні з 2017 роком (12,9% – 2017 р.; 13,6% – 2019 р.) і немає передумов для зменшення у 2020 р. Кількість безробітних молодих людей у всьому світі складала 71 млн. осіб у 2016 р., а в 2019 р. – 79 млн. осіб.

Останні роки показники безробіття серед молоді демонстрували зростання (особливо співвідношення до безробіття дорослого населення) в Європі та інших країнах світу. Згідно даним Європейської Комісії, у 27 країнах ЄС у травні 2019 р. рівень безробіття молоді віком 15–25 років становив 23,1%, або понад 3,7 млн. безробітних молодих людей, серед яких велика питома вага випускників ЗВО. Фінансування протидії молодіжному безробіттю складає приблизно 150 млрд. євро або 1,2–2,0% ВВП ЄС [7].

Аналіз показників заробітної плати молоді віком від 15 до 25 років показав, що намітилась тенденція до збіднення, тобто молодь отримує заробітну плату, що не гарантує їм та їхнім сім'ям уникнення малозабезпеченості та бідності. У 2019 році у світі 156 млн. осіб, або

37,7% працевлаштованих молодих людей проживали в умовах крайньої бідності (менше ніж 2 дол. США на одну особу в день) або помірної бідності (від 1,90 до 3,10 дол. США на одну особу в день). Серед дорослих працівників цей показник становить 26% [8, с. 10].

З урахуванням запровадження в Україні європейських цінностей доцільно провести порівняльний аналіз молодіжного ринку праці в Україні та країнах-членах ЄС. Необхідно зауважити, що, згідно із Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [9], до молоді належать громадяни у віці від 14 до 35 років. Водночас законодавство країн ЄС до цієї категорії відносить населення у віці від 15 до 29 років. В цьому разі для проведення дослідження молодіжного ринку праці в Україні та ЄС доцільно скористатись даними про населення у віці від 15 до 29 років.

До ключових показників залучення молоді в економічні процеси відноситься рівень безробіття за МОП. На рис. 6 представлено динаміку рівня безробіття за МОП для молоді у віці від 15 до 29 років в Україні та окремих країнах ЄС за 2018 р. [10, с. 15]. Впродовж досліджуваного періоду рівень молодіжного безробіття за методологією МОП в Україні був нижче лише порівняно з Ірландією, Іспанією, Італією та Хорватією.

Наявність невирішених проблем у сфері зайнятості осіб віком від 15 до 25 років (майже чверть від загальної кількості працездатного населення в Україні) призводить до ряду проблем. Можемо віднести до них втрату та погіршення якості трудового потенціалу держави, відсутність можливості забезпечення динамічного економічного зростання, посилення соціальної напруженості в суспільстві, зміни ціннісних орієнтацій у бік поширення тіньової зайнятості.

Аналіз молодіжної зайнятості в Україні показав достатньо низький рівень економічної активності осіб наймолодшої вікової групи. Так, наявним є високий рівень безробіття, що знижується зворотньо пропорційно віку у цих групах. Присутній структурний дисбаланс між попитом та пропозицією праці і значний рівень неформальної зайнятості.

Показник безробіття серед молоді в Україні починаючи з 2014 р., утримуються на рекордно високих рівнях за роки незалежності країни (рис. 7).

Останніми роками постійно збільшується рівень безробіття серед молоді, що пов'язано з економічною кризою, високим податковим

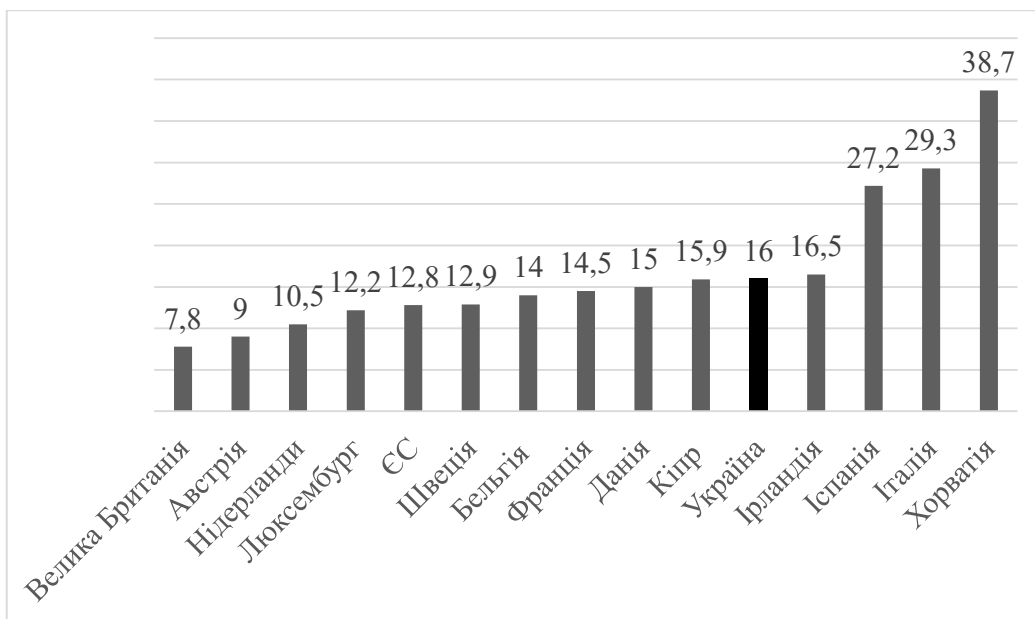

Рис. 6. Рівень безробіття молоді за МОП в Україні та країнах ЄС за 2018 р.

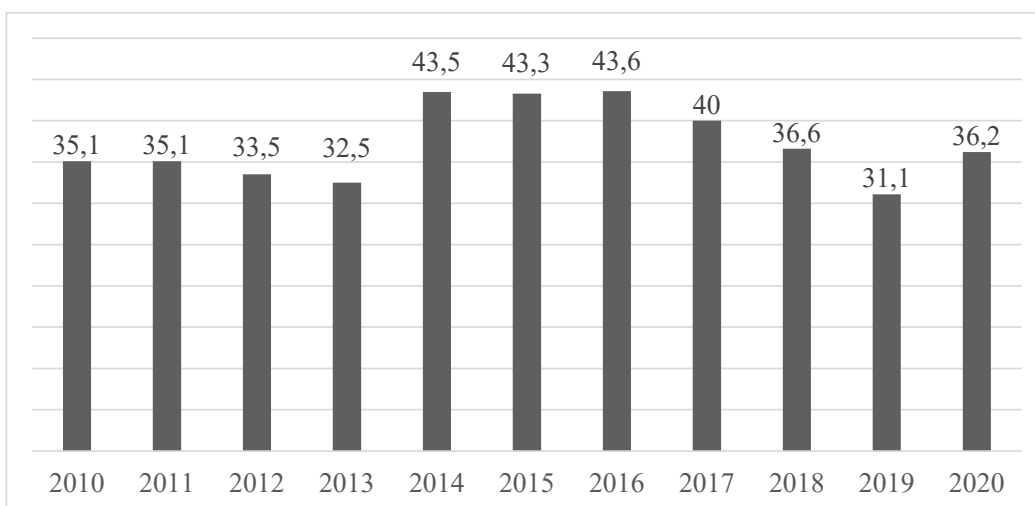

Рис. 7. Безробітне населення віком 15-35 років (у % до робочої сили відповідного віку), 2010–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [1]

тиском на підприємців з боку держави, загальним станом ринку праці, де кількість робочих місць постійно зменшується, відсутністю держзамовлень, активним розвитком тіньової економіки. Молодіжне безробіття складніше та небезпечніше за доросле своїми наслідками.

Відповідно до методології Міжнародної організації праці, рівень безробіття в Україні у 2020 році за критеріями: стать, місце проживання, вікові групи, дає змогу зробити висновок, про те що, саме молодь є найбільш вразливою віковою групою. Відповідно до статистичних даних, рівень безробіття серед молодих людей є найбільшим у порівнянні з іншими групами

населення, зокрема 19,3% – у віці 15-24 роки та 8,7% – у віці 25-29 років, у першу чергу з огляду на те, що молодь, у переважній більшості, здійснює пошук роботи вперше, не має досвіду та рекомендацій, має значні амбіції щодо певних умов та оплати праці [1].

Процес адаптації студентської молоді після закінчення навчання та формування відносно стабільної ситуації щодо місця роботи є досить проблемним аспектом ринку праці, адже саме у віковій групі 15–24 роки рівень безробіття є найбільшим. Занепокоєння викликає той факт, що майже 40% у цій віковій групі займають особи, що здійсню-

вали активний пошук роботи або здійснювали спроби започаткувати власну справу, проте не мали професійної освіти жодного рівня. Така ситуація провокує поглиблення соціального розшарування та посилює ризик соціального відчуження саме для цієї категорії громадян. Крім того, негативною є тенденція зростання кількості осіб молодого віку, що перебувають у статусі безробітних більше ніж один рік. Ситуація ускладнюється кризовими процесами та обмеженнями щодо пандемії, що позначились на зменшенні робочих місць та можливостей для молоді, що попередньо не мала досвіду роботи. Така ситуація провокує затяжні процеси перебування у статусі безробітного, адже така особа не має змогу набути мінімальні професійні знання та навички відповідно до існуючих потреб роботодавців [11].

Останнім часом, ситуація з молодіжною зайнятістю в Україні постійно загострюється, водночас у загальній кількості безробітного населення, питома вага молоді становить близько 30%. Важливо відзначити, що тенденції зміни на ринку праці саме цієї вікової групи є дещо відмінними від представників інших вікових груп, адже молоді люди є більш мобільними щодо пересування, отримання нових знань, прийняття ризикових рішень та нових тенденції, поряд з тим, відсутність як життєвого так і професійного досвіду значно впливає на зниження конкурентоспроможності цієї вікової групи серед роботодавців. Така ситуація впливає значно впливає на стан соціально-економічної ситуації в країні саме з огляду на існуючі проблеми щодо старіння нації та значної питомої ваги міграції населення з орієнтацією на пошук роботи за кордоном [12].

Відповідно до офіційних даних, що їх надає Державна служба статистики України, кількість молодих осіб, що задіяні у неформальному секторі економіки та не мають належ-

ним чином оформлених трудових відносин, у 2018 р. становила 1,3 млн. осіб. Поряд з тим, неформальна зайнятість є проблемою не лише молоді, зокрема спостерігається тенденція до зростання такого виду зайнятості і серед осіб старшого віку як серед чоловіків так і серед жінок, а також без посилення розшарування щодо виду населеного пункту (табл. 2).

Світова фінансово-економічна криза призвела до зменшення обсягів виробництва та збільшення кількості підприємств банкрутів, масового безробіття. Вона справила негативний вплив на ринок праці України, наслідком якої стало збільшення кількості безробітних серед молоді. Негативний вплив глобальної фінансової кризи не минув і розвинені країни світу. Загалом, середній рівень безробіття молоді у Євросоюзі складає 21,03%. Рівень безробіття аналогічної вікової групи в Україні складає 18,6 % [13].

Висновки. Безробіття є однією з ключових проблем розвитку економіки України та підвищення добробуту населення. Проведений аналіз сучасного стану ринку праці в Україні свідчить, що стан ринку не є втішним. Спостерігається зменшення чисельності населення, міграційний відтік. Середня тривалість безробіття в Україні складає 12 місяців, а середня тривалість пошуку роботи залишається майже стабільною – 6 місяців у 2020 році. Навантаження зареєстрованих безробітних на 10 вільних робочих місць у 2019 році залишається достатньо високим – 60 осіб. Найбільше на 1 робоче місце – 10 безробітних із групи законодавців, вищих державних службовців, керівників, менеджерів (управителів), найменше – 2 на 1 робоче місце – кваліфікованих робітників з інструментом.

Як свідчить проведений аналіз ринку праці в Україні, на постійній основі присутня тенденція зростання рівня безробіття серед

Таблиця 2

Неформально зайнята молодь за статтю, місцем проживання та віковими групами у 2018 р., тис. осіб

	за віковими групами			Всього молоді
	15-24 роки	25-29 років	30-34 роки	
Всього:	344,6	481,9	515,5	1312
з них				
– Жінки	128,7	153,6	187,2	469,5
– Чоловіки	215,9	298,3	328,3	842,5
– Міські поселення	126,5	212,2	271,7	610,4
– Сільська місцевість	218,1	239,7	243,8	701,6

Джерело: сформовано за даними [3]

молоді. Така ситуація зумовлює формування проблеми молодіжного безробіття як однієї з ключових, вирішення якої є важливою та ключовою складовою формування стабільної економічної ситуації в країні: збільшення проблемних аспектів саме у сфері зайнятості молоді, а саме значна питома вага цієї групи (чверть від загальної кількості населення працездатного віку), негативно впливає на якість трудового потенціалу держави та формує передумови істотного його зменшення, значно знижує динаміку процесів економічного зростання, посилює у суспільстві соціальну напруженість та диспропорції розвитку, призводить до формування орієнтації на зайнятості у неформальному секторі та сприяє розвитку тіньових економічних процесів. У 2020 році в Україні безробітне населення віком 15-35 років складає 36,2%, крім того майже половина осіб цієї групи взагалі не мали досвіду роботи чи досвіду формування професійних навичок, що також негативно позначається на якості сукупного трудового потенціалу держави. В свою чергу, збільшення неформальної зайнятості

серед визначеної вікової групи, поглиблює негативні тенденції звички працювати без сплати податків, а також зменшує соціальну захищеність робітників.

Важливим аспектом розвитку ринку праці в Україні є значна диференціація регіональних ринків праці та існуюча ситуація до поглиблення цих диспропорцій. Значний негативний вплив на таке розшарування здійснюють процеси низької територіальної мобільності населення, зокрема через обмеження що обумовлює інститут прописки, диференціація вартості життя (оплата транспортних витрат та цін на транспорт, оренда житла тощо), особливо в регіонах з більш привабливими умовами життя, можливостями зайнятості та високого заробітку. Існуюча демографічна ситуація, що має місце в регіонах України (природний приріст населення та міграційні процеси), а також існуючі тенденції створення нових робочих місць та зростаючі вимоги до кандидатів дають змогу прогнозувати збільшення регіонального розшарування рівня безробіття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.07.2021).
2. Trading Economics (2019) "EU – level of economic activity". URL: <http://ru.tradingeconomics.com/european-union/labor-force-participation-rate> (дата звернення: 15.07.2021).
3. Огляд ринку праці в Україні 2020 рік. URL: http://Labor_market_overview.pdf (дата звернення: 20.07.2021).
4. Ярова Л.Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрями його подолання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 752–755.
5. Скільки українців-заробітчан працюють закордоном. *Ділове інтернет-видання Волині "Конкурент"*. URL: <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/11830/skilki-ukrayin-civzarobitchan-pracyuyut-za-kordonom.html> (дата звернення: 15.07.2021).
6. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття. *Економіка і регіони*. 2019. № 2. С. 110–113.
7. Рівень безробіття в ЄС нижчий за 20 років. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/01/30/7105791/> (дата звернення: 17.07.2021).
8. Молодежная безработица: современные тренды и последствия. *Независимая газета*. 2019. 25 апр. № 086 (6981). С. 10.
9. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 5 лютого 1993 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2998-12> (дата звернення: 17.07.2021).
10. Пономаренко І.В. Порівняльний аналіз молодіжного ринку праці в Україні та країнах ЄС. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 15. С. 14–18.
11. Яценко Л.Д. Проблеми молодіжної зайнятості в Україні та шляхи її подолання : Доповідь начальника відділу соціальної політики Національний інститут стратегічних досліджень (червень 2019 р.). URL: <http://niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika/problemi-molodizhnoi-zaynyatosti-v-ukraini-ta-shlyakhi-ikh> (дата звернення: 18.07.2021).
12. Соціологи склали рейтинг «антирадості» українців. URL: <http://ridna.ua/p/sotsiologhy-sklaly-rejtynh-antyradostiukrajintsiv/> (дата звернення: 19.07.2021).
13. Даниліна С.О., Коцюрубенко Г.М., Шикіна О.В. Фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 52. Ч. 1. С. 29–34.

REFERENCES:

1. State Statistics Service of Ukraine [Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 13 July 2021). (in Ukrainian)
2. Trading Economics (2019) EU – level of economic activity. Retrieved from: <http://ru.tradingeconomics.com/european-union/labor-force-participation-rate> (accessed 15 July 2021).
3. Labor market review in Ukraine 2020 [Ohliad rynku pratsi v Ukraini 2020 rik]. Retrieved from: http://Labor_market_overview.pdf (accessed 20 July 2021). (in Ukrainian)
4. Yarova, L.H. (2015) Analiz rivnia bezrobittia v Ukraini ta napriamy yoho podolannia [Analysis of the unemployment rate in Ukraine and ways to overcome it]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 4, pp. 752–755.
5. Dilove internet-vydannia Volyni "Konkurent" (2017) *Skilky ukraintsiv-zarobitchan pratsiuiut zakordonom* [How many Ukrainian workers work abroad]. Retrieved from: <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/11830/skilki-ukrayin-civzarobitchan-pracyuyut-za-kordonom.html> (accessed 15 July 2021). (in Ukrainian)
6. Halkiv, L.I. (2019) Vtraty liudskoho kapitalu Ukrainy: chynnyk bezrobittia [Loss of human capital in Ukraine: the unemployment factor]. *Ekonomika i rehiony*, no. 2, pp. 110–113.
7. Yevropeiska pravda (2020) *Riven bezrobittia v YeS nyzhchyi za 20 rokiv* [The unemployment rate in the EU is below 20 years]. Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/01/30/7105791/> (accessed 17 July 2021). (in Ukrainian)
8. Molodezhnaya bezrobotitsa: sovremennye trendy i posledstviya (2019) [Youth unemployment: current trends and implications]. *Nezavisimaya gazeta*, 25 April, no. 086 (6981), pp. 10.
9. Zakon Ukrainy (1993) *Pro spriannia sotsialnomu stanovlenniu ta rozvytku molodi v Ukraini* [On promoting the social formation and development of youth in Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2998-12> (accessed 17 July 2021). (in Ukrainian)
10. Ponomarenko, I.V. (2018) Porivnialnyi analiz molodizhnogo rynku pratsi v Ukraini ta krainakh YeS [Comparative analysis of the youth labor market in Ukraine and EU countries]. *Infrastruktura runku*, no. 15, pp. 14–18. (in Ukrainian)
11. Yatsenko, L.D. (2019) *Problemy molodizhnoi zaniatosti v Ukraini ta shliakhy yii podolannia: Dopovid nachalnyka viddilu sotsialnoi polityky Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen* [Problems of youth employment in Ukraine and ways to overcome it. Report of the Head of the Department of Social Policy National Institute for Strategic Studies]. Retrieved from: <http://niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika/problemi-molodizhnoi-zaynyatosti-v-ukraini-ta-shlyakhi-ikh> (accessed 18 July 2021). (in Ukrainian)
12. Sotsiologhy sklaly reitynh «antyradosti» ukraintsiv [Sociologists have compiled a rating of "anti-joy" of Ukrainians]. Retrieved from: <http://ridna.ua/p/sotsiologhy-sklaly-reitynh-antyradostiukrajintsiv/> (accessed 19 July 2021). (in Ukrainian)
13. Danilyna, S.O., Kotsiurubenko, G.M., Shykina, O.V. (2020) Finansovo-ekonomichni naslidky pandemii dlia svitovoi turystychnoi haluzi [Financial and economic consequences of the pandemic for the world tourism industry]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Odesa, no. 52, pp. 29–34.